

Kelemen

János

versei

ZÁPOR

I.
Veled-veljes áldott magányom
kilombosodik tenyeremben
gyökereid erimbe nyújtod
nap-nap közönybe őlt szerelmem

Oldatlan csalán-öleléseid
esőn hűsítve viszem árván
mint villanydrót zizzen a szélben
két part közt ívelő szivárvány

Felhő-táblák közt fény-pípacs
peregnek kék eső-magok
hozzád csillag-szérűk között
egyek dülölni ballagok

II.
Mért nem varázsolnád gyerekké
ártatlanná mint fák eggek
hogy esték s hűvös ölelésű
csók nekem őrizzenek

Lehetnél enyém mint a nyár itt
gyümölcshejében bőrom alatt
ővnád csillag-lombú karoddal
öledbe búvó arcomat

De engem az idő kifosztott
a gyermek réges-rég halott
s te cillóptad játékaikat
a fákat eget és napot

III.
Hogy az esővel-sebzett-szárnyú
éjszaka tölem messzeszálljon
van-e mi visszaad magamnak
derűvé juhászodó álom

Majd azt mondom szerettelek
s te gazdagíts még észrevétlen
szétáradsz bennem oly nyugodtan
mint nyár és munka a kenyérben

De hajló vonatfűst-virágga
tűnik a távolság veled
s felhők kuszált tört derű
szabdálja szét a kék teret

CSEPEL

Az ég kifeszített
száritókötélén
leng a füst, mit fehérre
sűrölt a fény.

A kémény gölyalabon
áll a gyár udvarán,
kutat mélézva felhő-
békák után.

Tollászkodik a tűz,
száll fekete pihe
zibongó műhelyek
fészkeire.

hol szén-zabot emészt
izzó kemence-has,
itt vasat szül az ember,
s embert a vas.

főlül ragadozók,
vijjogó emelők:
hull acélesibe-vér,
vas nyöszörög.

Burjánzó vastenyészet,
szorító rozsdá-gally,
tölcsárban vizirózsa
a hús olaj —

fém-nyirokércsomós
szívattyú, cső-eres
vad gépcsikó, mi értő
kéztől kezés —

Gondolatok a klubról

A Szegei Egyetem február 8-i számában megjelent „Realitás, tervek, álmok” című riport kapcsán szeretném elmondani gondolataim e sorok írója, aki sajnos már kiöregedett a hallgatók sorából, de rövid egyetemi öt éve alatt is túlélt két klubot.

Szerénység?

A megvásárolt épület átalakításra szorul, de ennek egy részét társadalmi munkával is el lehet végezni, így az átalakítási költségek bizonyos hányadát berendezési tárgyak vásárlására fordíthatnák.

Nem tudok egyet érteni a cikkírónak a klub színvonalára célzó — „...De legyünk szerények.” — megállapításával.

Ne legyünk szerények! Egy klub életének időtartamát színvonalra határozza meg. A példaként felhozott lengyel diákkörök egyszerű környezetű, mégis színvonalas, széles skálájú élete nem csak arra jó, hogy irigykedő nosztalgiával emlegessük, hanem arra is, hogy köveszük azokat. A KISZ és a le-

endő klub vezetői hasznosnak tennék, ha — levélben — tanácsot kérnének néhány lengyel egyetemi klub vezetőitől. Bizonyára nem zárkóznának el a kérdés előtt.

Nem lenne szerencsés a klubot a vizsgaidőszakban „tanuló szobá”-vá alakítani vagy szüneteltetni. Hisz a legnehezebb vizsgaidőszakban is szívesen megnéz az a hallgató egy jónak ígérkező TV műsort, rexezik egy órácskát, vagy csupán beszélgetve pihen a magnó zeneje mellett. Természetes, hogy a vizsgaidőszakban szünetelnek a klub vitái és „komolyabb műfajai”.

A klub vezetőinek a legnagyobb gondot bizonyára a program összeállítása okozza. A klub a hallgatókért, a hallgatóknak lesz, éppen ezért — talán stencillezett „kivánságlapok” kitöltésével — segítsenek ők is megszervezni a klub műsorát. Legalább egy ötlettel hadd gyarapítsam én is programjavaslatok számát.

A hallgatók a diploma megszerzése után nem sok gyakorlati tapasztalattal lép-

A Szegei Egyetemi Színpad fél éve

Az Egyetemi Színpad túlélt a szoroson vett színpadot, a köznyelvben jelölője lett az egyetemeken folyó kulturális munka egészének. Feladata az egyetemi szintű népművelés, a szaktudás elmélyítése, és kiegészítése kell hogy legyen; az egyetem falain túl, a város egészére is kisugárzó általános kulturális tájékoztatás. A Szegei Egyetemi Színpad többek között eleget tett ennek a feladatnak az 1965/66-os év első felében: előadásaival a Szegei és Dél-Magyarországon élő, az új művészeti törekvések iránt érdeklődők igényeinek kielégítésére is törekedett.

A Szecei Politechnikai Főiskola vendégszereplő pantomim együttese az önálló művészetté lett mozgásművészetet hozta hozzánk, a ma legnépszerűbb hétköznapi kifejező mozdulatok rendszerét. „Szimbólumok új világa szükséges, végre is az egész test szimbolizálja, nemcsak a szájé, az arcé, a sző, de a teljes, minden tagot megmozgató táncmozdulat” — írta a múlt század végén Nietzsche, s joggal, hiszen ritmusban él az ember, s a külvilág sok eleme is: az idő, a tér, az erő ritmusában. Ezt használja a pantomim is az érzelmek, a tudati élmények újáteremtésére. És ezeknek örülhetünk a szecei egyetemisták másorát figyelve. A „Labirintus” és a „Virusok” mindig újakezdve küzdő embere, az „Integráció” kompozíciója, a „Nézőtér” groteszkje az emberi test költészetével a művészi élmény tiszta örömet adta — a pantomimosokat kísérő jazz-együttes a zeneművészet kezdetét tolmácsolta szuggesztív hatással.

A színjátszó együttes elsőséggel Ionesco: A király halódik című, jellegzetesen abszurd művét adta elő. Ha az „evadnyító” szereppel történő kiemelés jogosultsága erősen vitatható is, méltányolnunk kell a törekvést: a Színpad előadása figyelmet érdemlő mű magyarországi színpadi ősbemutatója volt. Ionesco 1962-ben íródott darabja a Berenger-ciklus része. Formájukban ezek az ellen-színművek is abszurdak, groteszkek — sajnos, a rendező ezt nem tudta tolmácsolni: az abszurd forma és a mondanivaló komolyságának (bármennyire is tagadja Ionesco, műveinek

van mondanivalójuk) fehérségét nem tudta megteremtteni, nem tudta helyesen értelmezni a darabot. „Nem csak jellemeknek kölcsönözhetünk hűsvér alakot, hanem szorongásainkat, tehát csak valami bennünk élő is megszemélyesíthetünk” — mondja egyhelyütt Ionesco. A darab egyetlen szereplője a Király-kispolgár; felesége és szolgálói a szorongás képviselői, az előadáson mégis önálló szerepkört kaptak, a haldoklótól szinte elkülönülve. „En egy teknősbékát akarok a színpadra vinni, átváltoztatni versenylóvá, kalappá, dallá, páncéllá, forrásvízzé. A színpadon mindent lehet mérni, és ott mérjük a legkevesebbet” — mondta Helsinkiben fölvett beszédében Ionesco. A bemutató némiképp igazolta a drámaíró állítását: „...és ott mérjük a legkevesebbet”, pedig a díszletek és a zene lehetőséget adtak a groteskségnek, és megteremtették az abszurd színpadot.

A bemutató után az Egyetemi Színpad Csetri Lajos vezetésével, a szereplők és a rendező részvételével nyílt vitát rendezett, ahol hosszas eszmecsere után végül is megfogalmazták a lényeget: a bemutató egysíkúan „pozitív”-vá tette Ionesco művét. (A műsor előtt szétosztott ismeretők is a mű egyszerűsítését, az „Ionesco-szelidítést” tükrözték már.) Az ótórás vita jelzi a lehetőséget: ez a fórum számos vitának gazdája lehetne: nagyszabású vitákat rendezhetne filozófiai, művészeti, tudományos, közgazdasági és közéleti kérdésekről.

Következő műsorával új vállalkozásba kezdett a Szegei Egyetemi Színpad:

az új drámai-irodalmi alkotások gyors tolmácsolására vállalkozott, igénybe véve a Modern Könyvtár, a Nagyvilág, a folyóiratok publikációit. A STUDIO (így nevezték el a sorozatot) első darabja Hubay Miklós „előjáték egy tragédiához” műfaj-megjelölésű A szfinksz-e, mint irodalmi alkotás, mint színészrendezői gyakorlat — hasznos lehet. Közönség elé vinni azonban nem volt szerencsés; a színészek, a rendező a legtöbbet adták, mégis keveset kaptunk. Albee játéka (Állatkerti történet), mely az amerikai szerző első műve volt (1958), groteszk és bizarr formái eszközökkel állítja elének a kispolgár koloncos magányát és a vagánnyá lett értelmiségi kimos egyedülletét. „A tragikum általában komikummal, ami vég, együttáll szomorú” írja korunkat jellemezve Ionesco. Nevetjük Jerry-t, aki mesél, handabandázik, hogy föloldja magányát, és végül gyilkosává lenni kényszeríti azt, akit meg kellene ölnie. Nevetjük, de szívesen segítenék is Jerry-t — magunkat. S ez nem Albee érdeme csupán, de a rendező, a szereplők — Nagy Endre nevét itt ki kell emelnünk — a díszletteremtők is. — Ionesco és Albee munkája formában

és tartalmában egyaránt rokon. Igazabb tolmácsolásban az utóbbit kaptuk.

Az Egyetemi Színpad adta a bölcsészkar Mikulás-estjének szatíraműsorát is. Tetszett az összeállítás egyszerűsége és őszintesége. Jó lenne tudni, hogy a Színpad gyakoribbá és hagyományossá teszi az ilyen bemutatókat.

Es még néhány ilyen ötlet. Talán nem kellene, nem lenne szabad a drámán túl a prózai, verses műfajokról, a táncról sem elfeledkezni. Az induláskor egy-egy nemzet irodalmát bemutató esteket is ígért a Színpad. A budapestiek „HORIZONT”-jához hasonló művészeti, tudományos, közéleti tájékoztató előadás sem volna fölösleges. A tanszékek, a „Szegei Egyetem”, a „Tiszatáj” munkatársai, a könyvtárak is bizonyára szívesen segítenék ennek megteremtésében. Talán az ELTE Egyetemi Színpadával és a szegei egyetemi Alkotókörrel való együttműködés is segíthetné a Színpadot. A Collegium Artiumnak és az Art Kinónak szervezője és segítője is lehetne — egyáltalán, koordinálója az egyetemen folyó kulturális munkának, mely a város egészének ügyévé is lehet.

Izès Mihály

Diákköri ülésekről

Két diákköri gyűlés zajlott le a közelmúltban a Bölcsészettudományi Karon. Az orosz nyelvészeti diákkör első ülésén március 3-án Szalamin Edit olvasta fel referátumát „A modalitás problémái” címmel, opponense Szennyey Erzsébet volt. Ugyanezen a napon mel-

Várákkozók

